CHỨC NĂNG ĐẠI DIỆN CỦA CƠ DÂN CỬ VÀ ĐẠI BIỂU DÂN CỬ

Ts. Nguyễn Sĩ Dũng

NHỮNG NỘI DUNG CHÍNH

1 – Khaí niệm

2- Các quy định pháp luật về đại diện của Quốc hội;

3 - Tình hình đại diện trên thực tế;

4 - Những vấn đề đặt ra;

5 - Một số kiến nghị.

1. KHA´I NIỆM

- Quân chủ và dân chủ
- Dân chủ trực tiếp, dân chủ đại diện, dân chủ tham gia
- Vì sao dân chủ đại diện là rất quan trọng?
- Đại diện và ủy quyền
- Hình thức ủy quyền
- Đại diện với chức năng lập pháp, giám sát và quyết định

2. QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT VỀ ĐẠI DIỆN

2.1. Quy định của Hiến pháp

- *Quốc hội là cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân (Điều 83);*
- *Đại biểu Quốc hội là người đại diện cho ý chí, nguyện vọng của nhân dân, không chỉ đại diện cho nhân dân ở đơn vị bầu cử ra mình mà còn đại diện cho nhân dân cả nước (Điều 97);*
- *ĐBQH phải liên hệ chặt chẽ với cử tri, chịu sự giám sát của cử tri; thu thập và phản ánh trung thực ý kiến và nguyện vọng của cử tri với Quốc hội và các cơ quan Nhà nước hữu quan; thực hiện chế độ tiếp xúc và báo cáo với cử tri về hoạt động của mình và của Quốc hội; trả lời những yêu cầu và kiến nghị của cử tri; xem xét, đôn đốc, theo dõi việc giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân và hướng dẫn, giúp đỡ công dân thực hiện các quyền đó (Điều 97).*

2. QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT VỀ ĐẠI DIỆN

2.2. Quy định của các văn bản pháp luật khác

- Đại biểu Quốc hội là người đại diện cho ý chí, nguyện vọng của nhân dân ở đơn vị bầu cử ra mình và đại diện cho nhân dân cả nước *(Điều 43 – Luật tổ chức Quốc hội; Điều 1 – Quy chế hoạt động của ĐBQH và Đoàn ĐBQH);*

- Đại biểu Quốc hội có trách nhiệm tiếp xúc cử tri trước và sau kỳ họp Quốc hội *(Các điều 51, 60 – Luật tổ chức Quốc hội; Các điều 3, 12, 24, 29, 30 – Quy chế hoạt động của ĐBQH và Đoàn ĐBQH*);

- Đại biểu Quốc hội phải liên hệ chặt chẽ và chịu sự giám sát của cử tri *(Điều 51 – Luật tổ chức Quốc hội; Điều 3 – Luật bầu cử đại biểu Quốc hội; Điều 3 – Quy chế hoạt động của ĐBQH và Đoàn ĐBQH*).

2. QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT VỀ ĐẠI DIỆN

2.3. Quy định của các văn bản pháp luật khác *(tiếp)*

- Đại biểu Quốc hội và Đoàn đại biểu Quốc hội tổ chức lấy ý kiến nhân dân về dự án luật, pháp lệnh *(Điều 24 –Quy chế hoạt động của ĐBQH và Đoàn ĐBQH);*
- Đại biểu Quốc hội có trách nhiệm tiếp công dân *(Các điều 52, 60, 76 – Luật tổ chức Quốc hội; Các điều 14, 24 – Quy chế hoạt động của ĐBQH và Đoàn ĐBQH);*
- Đại biểu Quốc hội phải báo cáo trước cử tri về việc thực hiện nhiệm vụ đại biểu của mình *(Điều 51 – Luật tổ chức Quốc hội; Điều 13 – Quy chế hoạt động của ĐBQH và Đoàn ĐBQH);*
- Đại biểu Quốc hội chịu trách nhiệm trước cử tri về việc thực hiện nhiệm vụ đại biểu của mình và có thể bị cử tri bãi nhiệm *(Các điều 46, 56 – Luật tổ chức Quốc hội; Điều 3 – Quy chế hoạt động của ĐBQH và Đoàn ĐBQH*).

3. TÌNH HÌNH ĐẠI DIỆN TRÊN THỰC TẾ

3.1. Đại biểu Quốc hội tiếp xúc cử tri

- *Do Đoàn đại biểu Quốc hội phối hợp với Ban thường trực Ủy ban Mặt trận tổ quốc, thường trực Hội đồng nhân dân tổ chức;*
- *Chương trình tiếp xúc cử tri do Đoàn ĐBQH xây dựng;*
- *Thường tiếp xúc dưới hình thức hội nghị tại trụ sở của huyện, xã;*
- *Thành phần khách mời chủ yếu là lãnh đạo các ban ngành địa phương;*
- *Tiếp xúc trước kỳ họp để thu thập ý kiến, nắm bắt nguyện vọng của cử tri; tiếp xúc sau kỳ họp để báo cáo kết quả kỳ họp.*

3. TÌNH HÌNH ĐẠI DIỆN TRÊN THỰC TẾ

3.2. Đại biểu Quốc hội tiếp công dân

- *Do Đoàn đại biểu Quốc hội tổ chức tại trụ sở Văn phòng Đoàn đại biểu Quốc hội;*
- *Các đại biểu Quốc hội trong Đoàn luân phiên tiếp công dân theo lịch được niêm yết công khai tại Văn phòng Đoàn ĐBQH;*
- *Một số Đoàn đã xây dựng và áp dụng Nội quy tiếp công dân tại Văn phòng Đoàn;*
- *Nội dung chủ yếu là tiếp nhận đơn, thư khiếu nại, tố cáo, phản ánh, kiến nghị của công dân.*

3. TÌNH HÌNH ĐẠI DIỆN TRÊN THỰC TẾ

3.3. Tổ chức lấy ý kiến nhân dân về dự án luật, pháp lệnh

- *Do Đoàn đại biểu Quốc hội tổ chức khi dự án luật được gửi đến Đoàn theo quyết định của Ủy ban thường vụ Quốc hội;*
- *Hình thức chủ yếu là hội nghị, hội thảo lấy ý kiến do Đoàn ĐBQH chủ trì;*
- *Đối tượng được lấy ý kiến chủ yếu là cán bộ quản lý, chuyên gia, người làm công tác thực tiễn tại địa phương;*

3.4. Tiếp nhận và giải quyết đơn thư

- *Tiếp nhận thông qua Văn phòng Quốc hội hoặc Văn phòng Đoàn Đại biểu Quốc hội ở mỗi tỉnh;*
- *Gửi công văn đề nghị các cơ quan, tổ chức hữu quan xem xét, giải quyết và trả lời.*

4. NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

4.1. Cử tri tại các cuộc tiếp xúc và các hội nghị lấy ý kiến vào các dự án luật chủ yếu là cán bộ cơ sở;

4.2. Thường tiếp xúc cả Đoàn ĐBQH;

4.3. Cách tiếp xúc cử tri vẫn còn nặng tính hội nghị, chưa xuống tận các cụm dân cư để nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của nhân dân;

4.4. Chưa làm rõ được mối quan hệ giữa vấn đề đại diện cho cử tri ở đơn vị bầu cử và đại diện cho nhân dân cả nước;

4.5. Chế định ủy quyền chưa được ghi nhận rõ ràng;

4.6. Vai trò của Đoàn đại biểu Quốc hội và sự độc lập của đại biểu Quốc hội trong việc thực hiện chức năng đại diện.

4. NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

4.7. Khả năng của đại biểu Quốc hội hiện thực hóa ý chí, nguyện vọng của cử tri;

4.8. Động lực để các đại biểu Quốc hội thực hiện vai trò đại diện và thường xuyên giữ mối liên hệ với cử tri;

4.9. Tính đại diện cho địa phương nổi trội cũng thể hiện những mặt hạn chế nhất định;

4.10. Quỹ thời gian dành cho tiếp xúc cử tri của đại biểu Quốc hội là rất ít và chủ yếu tiếp xúc theo Chương trình định sẵn nên việc giữ mối quan hệ thường xuyên với cử tri là vấn đề khó;

4.11. Cử tri thường quan tâm đến những vụ việc cụ thể nhưng Quốc hội không phải là thiết chế để giải quyết các vụ việc cụ thể;

4.12. Kỹ năng, công cụ để giữ mối liên hệ với cử tri.

5. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ

5.1. Chuyên nghiệp hóa hoạt động của Quốc hội và cần quy định để các đại biểu Quốc hội dành 50% thời gian hoạt động đại biểu của mình cho việc tiếp xúc cử tri;

5.2. Ứng dụng công nghệ thông tin để hỗ trợ đại biểu trong việc giữ liên hệ chặt chẽ thường xuyên với cử tri qua việc thiết kế hệ thống website và thư điện tử cho đại biểu;

5.3. Về lâu dài, cần tiến hành nghiên cứu cải cách Luật bầu cử để khắc phục tính đại diện cho địa phương nổi trội; tạo động lực để đại biểu Quốc hội thực hiện chức năng đại diện, giữ mối liên hệ chặt chẽ với cử tri; khắc phục tính hình thức trong các cuộc tiếp xúc cử tri;

5.4. Xây dựng cơ chế để dung hòa giữ việc đại diện cho cho cử tri ở khu vực bầu cử và đại diện cho nhân dân cả nước;

5. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ

5.5. Thể chế hóa các nội dung của chế định ủy quyền trong Luật bầu cử và các văn bản pháp luật về tổ chức và hoạt động của Quốc hội;

5.6. Tăng cường tính độc lập, chủ động và phát huy vai trò của cá nhân từng đại biểu Quốc hội trong việc thực hiện chức năng đại diện và giữ quan hệ với cử tri;

5.7. Tổ chức cung cấp thông tin và bồi dưỡng kỹ năng cho các đại biểu Quốc hội về tiếp xúc cử tri, tham vấn cử tri, tiếp nhận và giải quyết các đơn thư khiếu nại tố cáo, hiện thực hóa nguyện vọng của cử tri …

5.8. Bố trí các công cụ và phương tiện hỗ trợ để đại biểu dễ tiếp cận với cử tri như các phương tiện truyền thông, các yếu tố vật chất – kỹ thuật khác.

Xin trân trọng cảm ơn sự theo dõi của Quý vị!